

Nr 240

Av herr **Hansson, Nils**, om åtgärder för bevarande av bokskog.

I Skåne, Halland och Blekinge ger boken ännu flerstädes landskapet dess prägel. Från att vid början av svensk tid samman med tallen ha varit det dominerande skogsträdet i våra sydligaste provinser har boken successivt decimerats. I dag får den väl närmast betraktas som en relik i våra skogar, vilken på grund av bokskogsskötselns för närvarande dåliga lönsamhet synes dömd att försvinna. Utan tvivel kommer den under senare år alltmer omfattande avverkningen av bok och dennas ersättande med andra trädslag, framför allt gran, att fortsätta i accelererad takt, om inte åtgärder vidtages för bokens bevarande i vår trädflora. Har boken en gång utrotats, torde den för alltid vara borta; att återinföra den bleve en åtgärd på mycket lång sikt, som förefaller utesluten bl. a. på grund av de kostnader som är förenade med uppdragande av bokbestånd genom sådd eller plantering.

Ur landskapsvårdens och friluftslivets synpunkt är det av stort allmänt intresse att boken bevaras på områden, där den äger förutsättningar att trivas. Inget annat trädslag kan där ersätta den med avseende på vad bokskogen särskilt under vår och höst skänker i sig själv och genom den rika blomstrandemarkflora boken uppammar. Detta "ädla" trädslag ger landskapet en lummig sydländsk yppighet med särpräglade stämningar och skönhetsvärden. Om boken försvunne, skulle det innebära en utarmning av landskapet utan återvänder. Bokens försvinnande skulle också innebära en utarmning av vårt lands fauna och flora, som just i bokskogen utbildat särpräglade växt- och djursamhällen. Att bevara boken i den sydsvenska landskapsbilden får därför räknas som ett av den svenska naturvårdens ofrånkomliga krav.

På skogar i allmän ägo torde ett gynnande av boken vara lättast att åstadkomma. Men den helt övervägande delen av den svenska bokskogen befinner sig i enskild ägo. Den bevaras ofta med stor pietet i form av vårdträd och solitärer av märklig växt och dimension samt som äldre, av tradition skonade hult med enbart affektionsvärde. De hårda vintrarna under 1940-talets början medförde bestående virkesskador, som väsentligt reducerat även det grövre bokvirkets ekonomiska värde. Att boken nu i stor utsträckning avverkas och ersättes med mera lönsamma trädslag är därför förklarligt. Å andra sidan har bokvirket viss betydelse vid avspärrning, då det för speciella ändamål icke kan ersättas av andra inhemska trädslag. Ingen kan heller i dag sia om hur konjunkturerna kommer att gestalta sig för en ny bokgeneration.

Vad som på längre sikt lämpligen bör vidtagas för bokens bevarande i den

svenska trädfloran kräver förvisso ett omsorgsfullt övervägande. En snar utredning av denna fråga synes angelägen.

Läget förefaller emellertid vara sådant, att ett omedelbart ingripande i någon form torde vara påkallat. Att för närvarande bevara bokbestånd innebär för den enskilde skogsägaren en uppoffring i allmänt intresse. Bokens rotvärde är nämligen, som redan antytts, obetydligt jämfört med de flesta andra trädslags rotvärden. Det skulle enligt min mening utgöra ett belägg för uppskattning från det allmännas sida av den landskapsvårdande insats en skogsägare gör genom att bevara bok på sina marker därest denna den enskildes insats på något sätt kompenseras. En nära till hands liggande åtgärd i detta syfte, som i avvaktan på andra mått och steg kunde stimulera de sydsvenska skogsägarna till återhållsamhet i fråga om bokens decimering, vore att vid den förestående fastighetstaxeringen icke åsätta bokbestånden något skogsvärde. Uppoffringen från det allmännas sida bleve obetydlig, då skogsvärdet är ringa. Däremot skulle en åtgärd av denna art helt säkert få avsedd verkan såsom ett bevis på att statsmakterna inser bokskogens affektionsvärde och såsom ett förhandsbesked om att den enskilde skogsägaren framdeles inte behöver räkna med att helt ensam få bära kostnaderna för denna sin insats i landskapsvårdens intresse. — Åtgärden komme även att innebära en viss förenkling av taxeringsarbetet.

Yrkandet angående beslut att bokskog vid 1965 års fastighetstaxering icke åsättes något skogsvärde är av tekniska skäl inordnat i en särskild motion.

Med stöd av det ovan anförda får undertecknad hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär skyndsamt utredning av lämpliga åtgärder för bokens bevarande i önskvärd utsträckning i den svenska skogsfloran.

Stockholm den 23 januari 1964

Nils B. Hansson
